

FILIPINO

(Komunikasyon at Pananaliksik
sa Wika at Kulturang Pilipino)

Unang Markahan-Modyul 1: Pagtukoy sa Kahulugan at Kabuluhan ng mga Konseptong Pangwika

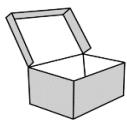

May-akda: Jetro Luis D. Torio
Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Alamin

Ang modyul na ito ay binubuo lamang ng isang aralin.

- Aralin – Pagtukoy sa Kahulugan at Kabuluhan ng mga Konseptong Pangwika

Sa pag-aaral ng modyul na ito, inaabangan maisasagawa mo ang sumusunod:

- A. nakikilala ang mga konseptong pangwika;
- B. nasasagot ang mga tanong kaugnay sa binasa/pinakinggan kaugnay sa konseptong pangwika; at
- C. natutukoy ang mga kahulugan at kabuluhan ng mga konseptong pangwika

Subukin

Bago ka magpatuloy sa aralin, tukuyin ang wastong konsepto sa pamamagitan ng pagsulat ng tsek (/) sa bawat pahayag na tama, at ekis (X) naman kung ang pahayag ay mali.

- _____ 1. Ang wika at kultura ay magkatambal at magkaugnay.
- _____ 2. Lahat ng wika ay magkakatulad ng katangian at estruktura.
- _____ 3. Ang wikang Ingles ay superyor at mas makapangyarihan na wika.
- _____ 4. Ang wika ay may masistemang balangkas ng mga tunog.
- _____ 5. Ang wika ay midyum na ginagamit sa maayos na pagpapadaloy ng mensahe na susi sa pagkakaunawaan.
- _____ 6. Ang wika ay dinamiko, aktibo at patuloy na nagbabago.
- _____ 7. Ang wika ay dapat na puro, hindi ito dapat nanghihiram sa iba pang wika.
- _____ 8. Ang Filipino, Ingles at Kastila ay mga wikang ginagamit na midyum sa proseso ng pagtuturo at pagkatuto sa Pilipinas.
- _____ 9. Filipino ang wikang pambansa ng Pilipinas batay sa Konstitusyon 1987.
- _____ 10. Kapag may sariling wikang ginagamit ang isang bansa, nangangahulugang malaya ito.

Aralin

Pagtukoy sa Kahulugan at Kabuluhan ng mga Konseptong Pangwika

Sa araling ito ay makikilala at mauunawaan mo ang kahulugan at kabuluhan ng wika at mga konseptong nakapaloob dito. Magagawa ito sa pamamagitan ng pagsasagawa ng mga gawain nang may katapanan.

Balikan

Mula sa nagdaang pag-aaral sa asignaturang Filipino, balikan ang mga natutuhang paksa na may kaugnayan sa wika. Alalahanin mo ito sa pamamagitan ng pagbibigay ng mga konsepto kaugnay sa wika.

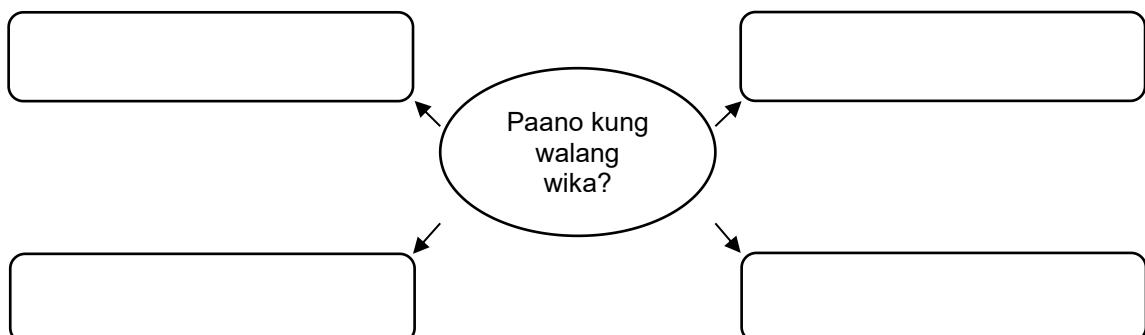
Mga konsepto kaugnay sa wika:

Tuklasin

A. Panimula

1. Nasubukan mo na bang isipin ang mundo na walang wika? Ano nga kaya ang kalagayan ng tao, ng lipunan, ng mundo kung wala ito? Pumikit ka ng ilang minuto at pagnilayan ang mundo na walang wika. Isulat sa kahon ang mga kalagayan na pumasok sa iyong isipan.

2. Magtala ng tatlong (3) kahalagahan ng wika para sa iyo. Isulat sa ibaba ang iyong sagot.

1. _____
2. _____
3. _____

B. Pagbasa

Kahulugan at Kahalagahan ng Wika

ni Jetro Luis D. Torio

Habang may nabubuhay na tao sa mundo, may wika. Sa tulong ng wika nakakamit ng tao ang kaniyang mga pangangailangan, nakapagtatamo siya ng kaalaman at naipapahayag niya ang kanyang kaisipan at saloobin. Sinasabing malawak ang pag-aaral ng wika. Maituturing na malaking imbakan ito ng kaalaman, karanasan, nagtagtagpi-tagpi ng kasaysayan at malalim na bukal sa mga nagnanais tumuklas ng mga bagong kaalaman.

Subalit, ano ba ang wika? Isa sa pinakapopular na pagpapakahulungan ay nagsmula kay Henry Gleason (1988). Ayon sa kanya, ang wika ay isang masistemang balangkas na sinasalitang tunog, pinipili at isinasaayos sa paraang arbitraryo upang magamit ng mga taong kabilang sa isang kultura. Sa mas detayadong paliwanag, ang wika ay may masistemang pagsasaayos ng mga makabulugang tunog (ponema) na nakalilikha ng mga salita (morpema) napinagsama-sama upang makabuo ng parirala, pangungusap (sintaksis) at talata. Ito ay pinakakasunduan (arbitraryo) at ginagamit ng mga tao sa lipunan na kabilang sa isang kultura.

Narito naman pagpapakahulungan ng mga Pilipinong manunulat: Sa aklat nina Bernales et al. (2002), ang wika bilang proseso ng pagpapadala at pagtanggap ng mensahe sa pamamagitan ng simbolikong cues o pahiwatig na maaaring berbal o di-berbal. Ang pahayag ng Pambansang Alagad ng Sining para sa Panitikan na si Bienvenido Lumbera (2007), “Parang hininga ang wika, sa bawat sandali ng buhay natin ay nariyan ito. Palatandaan ito na buhay tayo, at may kakayahang umugnay sa kapwa nating gumagamit din nito. Sa bawat pangangailangan natin ay gumagamit tayo ng wika upang kamtin ang kailangan natin.”

Sa kahulugang binigay naman ng mga diksyonaryo tulad ng Webster (1974), ang wika ay isang sistema ng komunikasyon sa pagitan ng mga tao sa pamamagitan ng mga pasulat o pasalitang simbolo. Samantala, ayon naman sa UP Diksyonaryong Filipino (2001), ang wika ay “lawas ng mga salita at sistema ng paggamit sa mga ito na laganap sa isang sambayanan na may iisang tradisyong pangkultura at pook na tinatahanan.”

Sa pangkalahanan, masasalamin na mahalaga ang wika sa sangkatauhan, sangkap ito upang makaugnay ang tao sa kanyang lipunang kinabibilangan. Taglay ng wika ang masistemang pagkakaayos at pagkakabuo nito na itinakda ng mga mamamayang kabilang sa iisang kultura. Lahat ng wika ay tumutugon sa pangangailangan ng tao. Samakatuwid, walang wikang nakahihigit o superyor.

Mahalaga ang wika kahit saang aspekto ito tingan. Narito ang ilan sa kahalagahan ng wika na maaari nating makita sa ilang mga aklat ng mga ekspersto.

- a. Ang wika bilang bahagi ng lipunan, instrumento ito sa komunikasyon. Magiging ganap lamang ang komunikasyon kung maayos at may malinaw na pagpapadaloy ng mensahe.
- b. Mahalaga ang wika sa pagtamo, pagpapakalat at maging tagapag-ingat ng karunungan at kaalaman sa mundo.
- c. Ang wika at kultura ay magkatambal, gamit ang wika sa pagpapangalan, pagpapayabong at pagpapaunlad ng kultura.
- d. Nagagamit ang wika sa pagpapahayag ng saloobin, mithiin, at pangangailangan. Susi ito sa pagkamulat sa katotohanan.
- e. Mahalaga ang wika bilang *lingua franca* (tulad ng Wikang Filipino) upang maka-ugnay at magkaunawaan ang iba't ibang grupo ng tao na may kani-kaniyang wikang kinagisnan.

C. Pag-unawa sa Binasa

1. Paano nagging masistema ang wika? Maglatag ng mga patunay.
2. Bakit mahalaga sa tao at sa lipunang kaniyang ginagawalan ang pagkakaroon ng wika?
3. Ano ang posibleng mangyari sa wika na sarado sa panghihiram sa ibang wika?
4. Ano-anong konseptong pangwika ang makikita sa binasa?
5. Ipaliwang ang kahalagahan at kabuluhan ng bawat konseptong pangwika batay sa binasa.

Suriin

Ang wika ay mahalaga. Halos 70% sa pang-araw-araw na aktividad ay kaugnay ang wika. Upang higit na mapakinabangan ang isang wika, dapat itong pag-aranan at unawain ang iba't ibang gamit at katangian nito.

A. Tulad ng nabanggit na, ang wika ay **masistemang balangkas**.

B. Ang wika ay nakabatay sa **kultura**. Habang umuulad ang kultura, umuulan ang wika. Napepreserba at napalalaganap ang kultura dahil sa wika. Ito rin ang dahilan bakit nagkakaiba-iba ang mga wika sa daigdig. Halimbawa, marami tayong katawagan mula sa salitang Ingles na “rice” dahil ito ay bahagi ng ating kultura. Tulad ng palay, bigas, kanin, bahaw, lugaw, sinangag atbp. Samantala naglimitado naman tayo sa mga katawagan sa iba't ibang anyo ng *ice formation*, tulad ng *glacier*, *iceberg*, *frost*, *hailstorm* atbp dahil hindi naman ito bahagi ng ating kultura.

C. Ang bawat wika ay **natatangi**. Sa wikang Filipino, mapapansin ang matatag na paglalapi nito. Halimbawa. Ang pangngalan na sapatos ay maaaring maging pandiwa na magsapatos, nagsasapatos etc. Hindi mo ito magagawa sa salitang Ingles na *shoes*. Huwag din tayo mangamba sa

palasak na panghihiram ng Filipino sa Ingles dahil sa katotohanan ay ang Ingles ang nawawasak hindi ang Filipino. Halimbawa. Nag-start ka na ba sa pagawa ng *project* mo?" at marami pang iba.

D. Ang wika ay **dinamiko**. Sa paglipas ng panahon, marami na ang naging pagbabago sa ating wika, patunay lamang ito na buhay at patuloy na ginagamit ang wika. Halimbawa nito ang pag-usbong ng mga barayti ng wika na *jejemon* (dahil sa teknolohiya) at *gaylinggo* na ginamit sa kasalukuyan. Isa ring dahilan ng pagbabago sa wika ay ang patuloy nitong **panghihiram** sa iba pang mga wika sa mundo.

Iba pang Konseptong Pangwika at Wikang Pambansa

Ayon sa Webster, ang wikang pambansa ay tumutukoy sa isang wikang ginagamit nang pasalita at pasulat ng mga mamamayan ng isang bansa. Ito ang nag-iisang wika na ginagamit batay sa kultura ng lipunan. Sa Pilipinas, ang Wikang Filipino ang pambansang wika. De jure sapagkat batay sa batas na matatagpuan sa Artikulo XIV Seksyon 6 ng Konstitusyon 1987, sinasabing:

Ang wikang pambansa ng Pilipinas ay Filipino. Samantalang nililinang, ito ay dapat payabungin at pagyamanin pa salig sa umiiral na wika sa Pilipinas at iba pang wika.

Wikang Panturo

Ang wikang panturo ang wikang ginagamit na midyum o daluyan ng pagtuturo at pagkatuto sa sistema ng edukasyon. Sa Pilipinas, ipinatupad ang *Bilingual Education Policy* (BEP, paggamit ng Ingles at Filipino). Ipinatupad naman noong 2009 ang *Mother Tongue Based Multilingual Education* (MTB-MLE) na layuning magamit ang katutubong wika ng mga mag-aaral bilang wikang panturo.

Wikang Opisyal

Ang wikang opisyal naman ay wikang itinadhana ng batas bilang wikang gagamitin sa opisyal na komunikasyon tulad sa pamahalaan, korte, atbp. Sa Pilipinas, itinakda sa Konstitusyon 1987 ang Filipino at Ingles bilang mga Opisyal na wika sa bansa.

Bilingguwalismo

Tumutukoy ito sa polisiya ng bansa hinggil sa magkahiwalay na paggamit ng dalawang wika (Filipino at Ingles) at hindi paghahaloin. Ang konseptong ito ay buhay na buhay sa mga komunidad, paaralana at pamantasan.

Multilingguwalismo

Tumutukoy ito konsepto ng paggamit ng maraming wika sa iba't ibang konteksto maging sa pag-aaral. Isa sa halimbawa dito ay ang pagpapatupad ng *Mother-Tongue-Based and Multi-Lingual Education* sa bansa na isang multi-lingual na lipunan.

Unang Wika

Tinatawag ding katutubo o sinusong wika (*mother tongue*). Ito ang unang wikang natutuhan at ginamit ng isang tao simula pa sa pagkabata na naging gabay para sa kaniyang lubos na pag-unawa sa mga bagay-bagay.

Ikalawang Wika

Ito ang wikang natutuhan at ginagamit ng tao kasunod sa kaniyang unang wika.

Pagyamanin

Upang higit na mapaunlad ang pag-unawa sa konseptong pangwika, manalisik hingga sa katangian ng Wikang Filipino na kaiba sa iba pang mga wika. Isagawa ang sumusunod na gawain:

- A. Punan ng mga impormasyon tungkol sa Wikang Filipino.

Katangian ng Wika	Katangian ng WikangFilipino
Natatangi ang bawat wika (Ano-ano ang kaibahan sa kayarian o estruktura ng Wikang Filipino?)	Halimbawa: Sa Ingles gumagamit ng <i>He/She</i> sa pagtukoy sa lalaki at babae, samantalang sa Filipino ay "Siya." Samakatuwid ay nagpapakita ng pagkakapantay-pantay ang ating wika.
Magkatambal ang wika at kultura (Patunayan na magkatambal ang wika at kultura, magbigay ng halimbawa)	
Dinamiko (Magbigay ng dalawang pagbabago sa Wikang Filipino)	
Nanghihiram (Magbigay ng limang salita na hiram at inangkin na ng Wikang Filipino)	

Kahalagahan ng Wika	
Sa Sarili	Sa Lipunan
1.	1.
2.	2.
3.	3.

Kahalagahan at Kabuluhan ng Wika at mga Konseptong Pangwika	
Sa Sarili	Sa Lipunan
1.	1.
2.	2.
3.	3.

B. Tukuyin mula sa binasa ang kahalagahan at kabuluhan ng wika at mga konseptong pangwika. Ipaliwanag ito gamit ang iyong sariling pananalita.

Isaisip

Ang mga konseptong pangwika ay mahalagang gabay tungo sa pag-unawa ng kalagayang pangwika sa lipunan. Dahil sa mga konseptong ito ay higit na napahahalagahan ang mga bagay-bagay kaugnay sa isang wika. Upang lalong maitanim sa iyong isipan ang mga bagay na ito, punan ang mga hinihingi.

Isagawa

Sumulat ng isang sanaysay tungkol sa kabuluhan at kahalagahan ng mga konseptong pangwika para sa edukasyon, media at pagbabago sa lipunan.

Tayahin

Tiyak na naunawaan mo na ang aralin. Panahon na para sukatin ang iyong natutuhan at kakayahan. Isagawa ang sumusunod:

A. Basahin at unawain ang mga pangungusap sa ibaba. Tukuyin kung ito ay tama at lagyan ng tsek. Kung mali, salungguhitang ang pahayag o salita na nagpapapamali sa pangungusap.

1. Ang wika ang pangunahing sangkap sa pagkakaunawaan at pagkakaisa ng isang Ang wika ang pangunahing sangkap sa pagkakaunawaan at pagkakaisa ng isang lipunan.
2. Ang wika ay may masistemang balangkas ng mga makabuluhang tunog na pinili at isinaayos upang makabuo ng salita na kapag pinagsama-sama ay nakabubuo ng parirala/pangungusap.
3. Ang wika ay tinatakda lamang ng iisang taong makapangyarihan sa lipunan.
4. May iisang anyo at estruktura ang lahat ng wika sa mundo.
5. Nagbabago ang wika sa pamamagitan ng pagdaragdag ng bokubularyo dahil sa malikhain pag-iisip ng tao.
6. Maaaring mamatay ang wikang sarado sa pagbabago at panghihiram sa iba pang wika.
7. Ang wikang pambansa ng Pilipinas ay Tagalog na nakabatay sa Metro Manila.
8. Ayon sa batas, ang kasalukuyang Wikang Panturo sa Pilipinas ay Filipino at Ingles lamang.
9. May una, ikalawa at ikatlong wikang maaaring matutuhan at magamit ng isang indibiduwal.
10. Layunin ng multilingguwal na edukasyon na mapaunlad ang kamalayang sosyo-kultural sa pamamagitan ng pagpapahalaga at pagmamalaki ng mag-aaral sa kanyang pinagmulang wika at kultura.

B. Ipalaiwanag ang kahalagahan at kabuluhan ng wika at mga konseptong pangwika. Ilahad din ang mga larang na higit na mahalaga ang mga konseptong pangwika.

Karagdagang Gawain

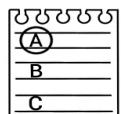
Magsagawa ng interbyu sa isang propesyonal, maaaring guro, doktor, pulis, negosyante, inhinyero o manggagawa sa inyong lugar tungkol sa halaga ng

paggamit ng wika (Filipino at Ingles) sa kanilang hanapbuhay. Maghanda ng talaan ng mga tanong sa gagawing interbyu. Ilagay sa *slide show powerpoint* ang resulta ng panayam. Gamitin ang pamantayan sa ibaba.

Pamantayan sa Pagmamarka	Puntos
a. May mga datos tungkol sa taong kinapanayam	5 puntos
b. Akma ang mga tanong sa paksa	5 puntos
c. Nailahad nang maayos ang resulta ng isinagawang panayam (Kahalagahan ng wika)	10 puntos
Kabuoan	20 puntos

Pagbati sa husay na iyong ipinamalas sa unang paksang aralin!

Susi ng Pagwawasto

- 10. /
- 9. /
- 8. X
- 7. X
- 6. /
- 5. /
- 4. /
- 3. X
- 2. X
- 1. /

Sagot sa **Subukin**

Sanggunian

Bernales, Rolando A., Pascual, Maria Esmeralda A., Ravina, Elimar A. 2016. *Komunikasyon at Pananaliksiksa Wika at Kulturang Pilipino* 11. Valenzuela City: Jo-es Publishing House, Inc.

Taylan, Dolores R., Petras, Jayson D., Geronimo, Jonathan V. 2016. *Komunikasyon at Pananaliksiksakulturang Pilipino*. Sampaloc, Manila: Rex Box Store Inc

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Jetro Luis D. Torio (Guro, SNNHS)

Mga Editor: Gladys P. Rafols (Guro, FHS)

Christian Paul I. Camposano (Guro, CISSL)

Tagasuri Panloob: Galcoso C. Alburo (EPS, Filipino)

Tagasuri Panlabas:

Tagaguhit: Paolo N. Tardecilla (Guro, KNHS)

Tagalapatan: Maricel M. Fajardo

Tagapamahala:

Sheryll T. Gayola

Pangalawang Tagapamanihala

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Tagapamanihala

Elisa O. Cerveza

Hepe – Curriculum Implementation Division

Pinunong Nanunuparan - Tanggapan ng Pangalawang
Tagapamanihala

Galcoso C. Alburo

Supervisor sa Filipino

Ivy Coney A. Gamatero

Supervisor sa LRMS

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Schools Division Office- Marikina City

Email Address: sdo.marikina@deped.gov.ph

191 Shoe Ave., Sta. Elena, Marikina City, 1800, Philippines

Telefax: (02) 682-2472 / 682-3989

City of Good Character
DISCIPLINE • GOOD TASTE • EXCELLENCE